

USKO GRLO

ENTSO-E: četiri ključna faktora za isporuku mreže koja je Evropi potrebna za klimatski neutralan, siguran i konkurentan elektroenergetski sistem.

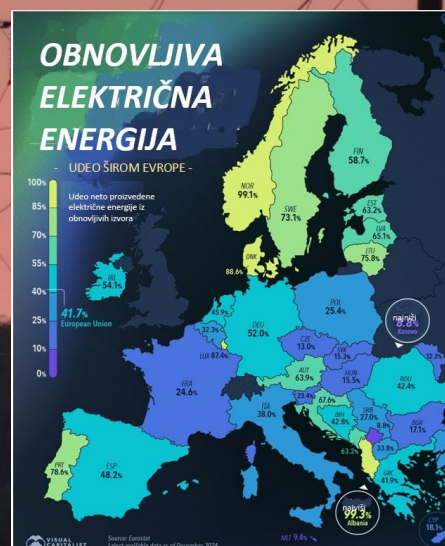
Vladama EU dozvoljeno da podrže industriju u dekarbonizaciji i širenju čistih tehnologija

Plan EU za kupovinu stranih smanjenja emisija CO2 bez studije o uticaju

Stare evropske termoelektrane postaju podaktivni centri?

Zašto se Poljska drži uglja?

Proizvođači termalnog uglja smanjiće proizvodnju zbog niskih cena - Rojters

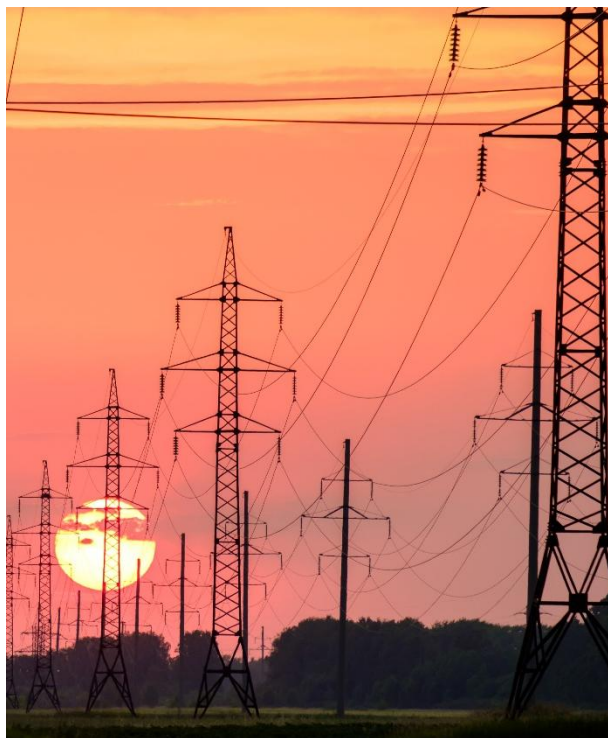
SADRŽAJ

ENTSO-E: Četiri ključna faktora za isporuku mreže koja je potrebna Evropi	OVDE
Plan EU za kupovinu stranih smanjenja emisija CO2 bez studije o uticaju	OVDE
Emisije stakleničkih gasova u EU porasle su za 3,4% u prvom kvartalu	OVDE
Vladama EU omogućeno da podrže industriju u dekarbonizaciji i širenju čistih tehnologija	OVDE
Obnovljiva električna energija – udeli širom Evrope	OVDE
Proizvodnja energije iz obnovljivih izvora u OECD blizu 42% udela	OVDE
Stare evropske termoelektrane postaju podakrovni centri?	OVDE
Ofgem uvodi pravila kako bi zaštitio potrošače od troškova propasti dobavljača	OVDE
Porezi na dizel i benzin u Evropi, 2025.	OVDE
Zašto se Poljska drži uglja, uprkos ekonomskim i ekološkim troškovima	OVDE
Proizvođači termalnog uglja smanjiće proizvodnju zbog niskih cena – Rojters	OVDE
Trampova ponuda za podršku uglju mogla koštati poreske obveznike milijarde – izveštaj	OVDE

ENTSO-E: Četiri ključna faktora za isporuku mreže koja je Evropi potrebna

BRISEL - Evropska mreža operatora prenosnih sistema električne energije a, ENTSO-E, podnela je svoj [formalni odgovor](#) na konsultacije Evropske komisije o predstojećem Evropskom mrežnom paketu, pozivajući na hitne, koordinirane akcije za uklanjanje uskih grla i ubrzanje pravovremene izgradnje kritične mrežne infrastrukture širom Evrope.

Kako je objavljeno na portalu udruženja, ENTSO-E postavlja četiri ključna faktora za isporuku mreže koja je Evropi potrebna za klimatski neutralan, siguran i konkurentan elektroenergetski sistem.

Pojednostavljeno planiranje i jača regionalna koordinacija

ENTSO-E poziva na pametnije i koordiniranije planiranje mreže širom Evrope.

To znači usklađivanje nacionalnih energetskih i klimatskih planova, poboljšanje izrade scenarija u Desetogodišnjem planu razvoja mreže (TYNDP) i

jačanje međusektorske saradnje. ENTSO-E također podržava jaču regionalnu saradnju za efikasno praćenje i implementaciju potreba mreže, koristeći regionalne investicione planove kao ključni alat. Kako bi se ubrzala isporuka projekata, ENTSO-E predlaže pojednostavljenje procesa Projekta od zajedničkog i uzajamnog interesa (PCI/PMI), fokusirajući se na jasne kriterije odabira, stabilan status projekta i pojednostavljeno izveštavanje.

Ubrzano izdavanje dozvola

Više od polovine kritičnih projekata prenosa još uvek čeka dozvole. ENTSO-E pozdravlja fokus Komisije na reformu izdavanja dozvola i poziva na pojednostavljenje ekoloških zahteva i zakonskih rokova koji ubrzavaju, a ne komplikuju, odobravanje.

Adekvatno i pristupačno finansiranje

Do 2050. godine potrebno je preko 800 milijardi evra ulaganja u mrežu. ENTSO-E poziva na stabilan regulatorni okvir, veći pristup fondovima EU poput Instrumenta za povezivanje Evrope za energiju (CEF-E), pojednostavljene procese prijave i mehanizme dobrovoljne podele troškova koji podržavaju panevropsku infrastrukturu.

Jači lanci snabdevanja i fleksibilne nabavke

Vreme isporuke opreme za mrežu raste. ENTSO-E poziva na akciju za povećanje fleksibilnosti nabavke, podršku strateškoj proizvodnji u Evropi i rešavanje hitnog nedostatka kvalifikovanih stručnjaka koji podržavaju poziv za Net-Zero Akademiju za mreže.

Ovi prioriteti su ključni za isporuku budućeg, integrisanog mrežnog sistema koji omogućava elektrifikaciju, otpornost i klimatsku neutralnost.

Plan EU za kupovinu stranih smanjenja emisija CO2 bez studije o uticaju

BRISSEL - Evropska komisija predložila je ograničeno korišćenje kredita za ugljenik iz zemalja u razvoju za postizanje svog klimatskog cilja za 2040. godinu, ali je priznala da nije procenila ekonomske ili ekološke efekte te politike, piše **POLITICO**.

Predlog bi omogućio EU da kupuje smanjenja ugljenika od siromašnijih zemalja, kompenzujući do 3% svog cilja smanjenja emisija od 90%.

Kritičari, uključujući i naučne savetnike EU, upozoravaju da bi kupovina kredita mogla oslabiti domaće klimatske akcije, rasipati sredstva i rizikovati prevaru.

Komisija kaže da će sledeće godine sprovesti potpunu procenu uticaja, ali za sada troškovi, izvor finansiranja i obim kupovine kredita ostaju nejasni.

Zašto je ovo važno:

Sistemi kompenzacije CO2 obećavaju jeftinije načine za smanjenje emisija, ali mogu preusmeriti resurse od smanjenja zagađenja na njegovom izvoru. Kada bogatije ekonomije plaćaju siromašnijim nacijama da prave smanjenja u njihovo ime, rezultati uveliko zavise od integriteta kredita, a istorija pokazuje da su mnogi bili precenjeni ili potpuno prevarantski. Bez rigorozne provere, kompenzacije mogu stvoriti iluziju napretka, a istovremeno omogućiti nastavak emisija kod kuće.

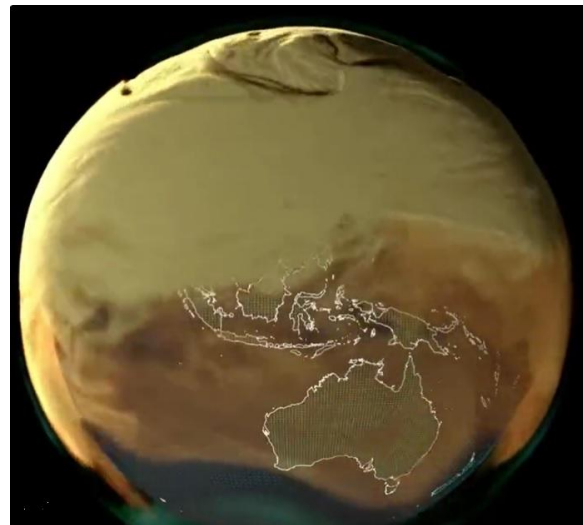
Ulozi su visoki

Preusmeravanje sredstava u inostranstvo moglo bi usporiti ulaganja u čistu energiju i infrastrukturu unutar EU, a loše upravljani krediti mogli bi destabilizovati tržišta ugljenika, konstatuje briselski portal.

Emisije stakleničkih gasova u EU porasle su za 3,4% u prvom kvartalu

BRISSEL - Emisije stakleničkih gasova (GHG) u celoj ekonomiji EU porasle su za 3,4% u odnosu na prethodnu godinu u prvom kvartalu 2025. godine, uglavnom zahvaljujući sektoru snabdevanja električnom energijom i gasom, pokazuju procene koje je 14. avgusta objavio statistički ured EU

Eurostat.

Emisije GHG u EU iznosile su 900 miliona tona ekvivalenta CO2 (CO2e) u prvom kvartalu ove godine, u poređenju sa 871 milionom tona CO2e u prva tri meseca 2024. godine.

Sektor snabdevanja električnom energijom, gasom, parom i klimatizacijom zabeležio je najveće proporcionalno i stvarno povećanje od 13,6%, ili 20,7 miliona tona CO2e.

Podaci pokazuju da su emisije sektora domaćinstava zabeležile drugi najveći porast u ovom periodu od 5,7%.

Emisije stakleničkih GHG u celoj ekonomiji EU neznatno su porasle, za 0,4% u prvom kvartalu 2025. u poređenju sa poslednjim kvartalom 2024.

Vladama EU omogućeno da podrže industriju u dekarbonizaciji i širenju čistih tehnologija

BRISSEL - Evropska komisija je usvojila novi okvir za državnu pomoć koji utvrđuje kako države članice EU mogu pružiti finansijsku podršku industrijama kako bi ubrzale dekarbonizaciju i proširile čiste tehnologije.

(PPA) i tradicionalne ugovore o snabdevanju - održavajući jednake uslove za sve. Istovremeno, zainteresovane strane su upozorile da subvencije ne bi trebalo da veštački snižavaju troškove fosilnih goriva na štetu pristupačne obnovljive energije.

Okvir, koji stupa na snagu odmah i traje do 31. decembra 2030. godine, opisuje proces podnošenja zahteva za nacionalnu pomoć, koji i dalje podležu odobrenju Evropske komisije, objavio je 16. avgusta portal solarquarter.com.

Po prvi put, vladama EU je dozvoljeno da subvencionišu troškove električne energije za tešku industriju. Ako se efikasno sprovedu, ove mere bi mogle pomoći evropskim preduzećima da dobiju veći pristup konkurentskim i klimatskim prednostima elektrifikacije zasnovane na solarnoj energiji. Ključno je da okvir osigurava da se podrška podjednako primenjuje na sve oblike nabavke električne energije - solarne fotonaponske sisteme na licu mesta, ugovore o kupovini električne energije

Pravila su posebno korisna za mala i srednja preduzeća (MSP). Za razliku od prošlosti, MSP više neće morati da prolaze kroz složene procese aukcija za ugradnju solarnih panela na krovove. Fotonaponske instalacije komunalnih razmera takođe ostaju podobne za pomoć čak i tokom perioda negativnih cena, pod uslovom da su ograničene i da ne isporučuju električnu energiju u mrežu.

Međutim, okvir ostavlja značajne praznine za proizvođače solarnih panela. Privremena podrška koja se nudi za troškove električne energije postojećih teških industrija ne čini se da se odnosi na nove projekte proizvodnje solarnih panela.

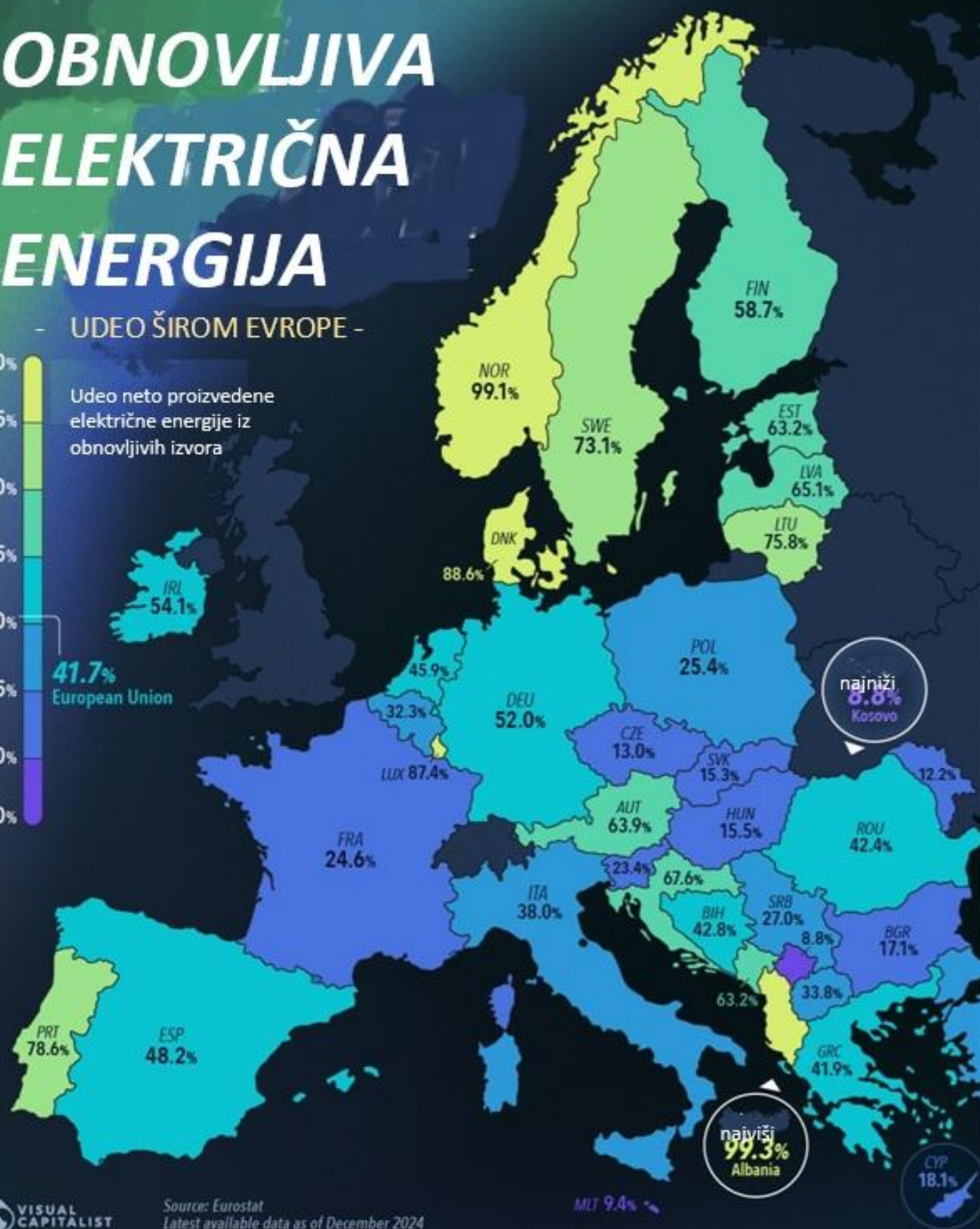
OBNOVLJIVA ELEKTRIČNA ENERGIJA

- UDEO ŠIROM EVROPE -

Udeo neto proizvedene
električne energije iz
obnovljivih izvora

41.7%
European Union

najniži
0.0%
Kosovo

najviši
99.3%
Albania

Proizvodnja energije iz obnovljivih izvora u OECD blizu 42% udela

PARIZ - Proizvodnja energije iz obnovljivih izvora prelazi 41% udela u energetsom miksu u zemljama OECD-a i raste za 6% u odnosu na prethodnu godinu u maju, prenosi portal **Strategic Energy**.

Prema Mesečnoj statistici električne energije IEA, ukupna neto proizvodnja električne energije u OECD-u dostigla je 860,6 TWh u maju 2025. Od ovog ukupnog iznosa, 356,6 TWh (41,4%) dolazi iz fosilnih goriva, 358,5 TWh (41,7%) iz obnovljivih izvora i 141,6 TWh (16,5%) iz nuklearne energije. U prvih pet meseci 2025. godine, ukupna neto proizvodnja električne energije porasla je za 2,3% u poređenju sa istim periodom 2024. godine.

Proizvodnja iz obnovljivih izvora energije zabeležila je porast od 6,0% u odnosu na prethodnu godinu (+20,2 TWh), uglavnom zahvaljujući solarnoj i vetroenergiji.

Nasuprot tome, proizvodnja energije iz fosilnih goriva pala je za 4,8% u odnosu na prethodnu godinu, pri čemu prirodni gas čini 26,4% ukupne proizvodnje, uglj 13,4%, a nafta 1,1%

Stare evropske elektrane dobiće digitalnu transformaciju podstaknute procvatom veštačke inteligencije

LONDON - Neke od zastarelih evropskih termoelektrana na uglj i gas mogu se nadati visokotehnološkoj budućnosti jer ih veliki tehnološki igrači, poput Microsofta i Amazona, žele prenameniti u podatkovne centre, s gotovim pristupom električnoj energiji i vodi, javlja **Rojters**.

Opcija podatkovnog centra nudi komunalnim preduzećima način da nadoknade visoke troškove zatvaranja zastarelih elektrana, kao i potencijalno osiguraju buduće razvoje obnovljivih izvora energije.

Tehnološke firme vide ove lokacije kao brz način osiguranja priključaka na električnu mrežu i postrojenja za hlađenje vodom, dva velika uska grla u industriji veštačke inteligencije.

Lindsej Mekuejd, direktorka energetike za EMEA regiju u Amazonu, rekla je da očekuje da će se izdavanje dozvola za podaktovne centre brže kretati na starim lokacijama, gde je veliki deo infrastrukture već bio na mestu.

Komunalna preduzeća mogu ili iznajmiti zemljište ili sami izgraditi i upravljati centrima, osiguravajući dugoročne ugovore o snabdevanju energijom s tehnološkim firmama, rekla je.

Većina od 153 elektrane na kameni ugljen i lignit u EU i Velikoj Britaniji trebalo bi da se zatvori do 2038. kako bi se ispunili klimatski ciljevi, pridružujući se 190 elektrana koje su zatvorene od 2005., prenosi Rojters.

Novi izvori prihoda

Tehnološke firme plaćaju premije do 20 eura po megavat-satu za energiju s niskim udelom ugljenika.

Potražnja za energijom podatkovnih centara može biti od nekoliko stotina megavata do gigavata ili više. Dakle, godišnja 'zelena premija' - dodatna cena koja se plaća za električnu energiju s niskim udelom ugljenika - uz osnovnu tržišnu cenu potencijalno bi se mogla pretvoriti u dugoročni ugovor vredan stotine miliona ili čak milijardi evra, pokazuju računice Rojtersa.

Ofgem uvodi pravila kako bi zaštitio potrošače od troškova propasti dobavljača

LONDON - Britanski energetska regulator Ofgem je 5. avgusta potvrdio da će kupci energije biti zaštićeni od troškova propasti dobavljača zahvaljujući novom pravilu koje će te dobavljače učiniti odgovornim za troškove prebacivanja svojih kupaca na nove snabdevače, piše londonski **Gardijan**.

Pravilo o kompenzaciji naknade za dobavljače u krajnjoj nuždi (SoLR) osiguraće da troškovi koje energetske kompanije traže prema SoLR naknadi za preuzimanje kupaca od firmi koje prestanu s poslovanjem budu obaveza propalog dobavljača. Ovo će se naplatiti kroz proces stečaja u kojem propali dobavljač ima preostalu imovinu dostupnu za isplatu poverilaca.

Od energetske krize, Ofgem je pooštrio pravila kako bi dobavljači bili otporniji na šokove uz manju verovatnoću da će propasti. Dobavljači moraju imati kapital za pokrivanje svojih rizika i ograditi određene aspekte svojih finansija, uključujući svoje obaveze vezane za obnovljive izvore energije.

Kao rezultat toga, tržište postaje mnogo otpornije, mada će doduše neke kompanije i dalje s vremena na vreme propasti. Novo pravilo će osigurati da, tamo gde sredstva ostanu dostupna, održavanje niskih troškova za kupce ostane glavni prioritet.

Porezi na dizel i benzin u Evropi, 2025.

BRISEL - Porezi na gorivo i dalje su centralno političko razmatranje za evropske zemlje. Evropska unija zahteva od država članica da nametnu minimalnu akcizu od 0,359 evra po litri na benzin, piše 12. avgusta portal **taxfoundation.org**.

Tržište dizel vozila u EU stalno opada, ali ona i dalje čine gotovo 10 posto registracija novih automobila. Neki evropski potrošači se, dakle, suočavaju s akcizama na dizel umesto na benzin. Minimalna akciza koju zahteva EU je nešto niža za dizel i iznosi 0,330 evra po litri.

Samo se Malta drži minimalnog poreza na benzin, dok sve ostale zemlje EU nameću veće akcize. Sa minimalnim porezom od 0,359 evra po litri, Malta ima najniži porez na benzin, a slede Bugarska sa 0,363 evra po litri i Mađarska sa 0,399 evra po litri.

Holandija ima najviši porez na benzin u EU i iznosi 0,789 evra po litri a slede Italija sa 0,713 evra po litri i Danska sa 0,711 evra po litri.

Poređenja radi, minimalna akciza na benzin u EU od 1,60 dolara po galonu veća je od najvišeg poreza na benzin u SAD-u, koji u Kaliforniji iznosi približno 1,255 dolara po galonu (kombinujući savezne i državne poreze, uključujući i namet za životnu sredinu).

Sve države članice EU također naplaćuju dodatni porez na dodanu vrednost (PDV) na prodaju benzina i dizel goriva. Akcize se naplaćuju pre primene PDV-a. Ovi porezi zajedno stvaraju relativno visoko opterećenje za potrošače i evropske ekonomije.

Porezi na benzin i dizel i dalje su istaknuta politička pitanja širom Evrope. Kako EU provodi sveobuhvatne promene za svoju zelenu tranziciju kako bi postala klimatski neutralna do 2050. godine, porezi na gorivo verovatno će ostati ključni aspekt političkih diskusija.

Zašto se Poljska drži uglja, uprkos ekonomskim i ekološkim troškovima

VARŠAVA - Krajem avgusta 2023. godine, državna kompanija PGE – najveći poljski proizvođač energije – dala je iznenađujuću najavu: planira da postane CO2 neutralna do 2040. godine, celu deceniju ranije nego što je prethodno najavila. Još upečatljivije je to što je saopštila da će do 2030. godine prestati da koristi ugalj – dominantni izvor energije u zemlji – za proizvodnju električne i toplotne energije.

Negativne reakcije su došle prvenstveno iz Šleske, južne regije koja je srce poljske industrije uglja.

Sindikati su zahtevali ne samo da PGE odustane od svoje nove strategije, već i da se smeni generalni direktor kompanije.

PGE je odustao od nove strategije za manje od nedelju dana. Nova, pro-EU koalicija koju je predvodio premijer Donald Tusk preuzela je dužnost u decembru 2023. godine, obećavajući ubrzanje dugo odgađane energetske tranzicije Poljske.

Ali, više od 18 meseci kasnije, napredak je spor. Jedno ključno obećanje - ublažavanje restriktivnih zakona o izgradnji vetroturbina - parlament je odobrio tek prošle nedelje. Međutim, nova pravila, osmišljena da oslobode razvoj energije vetra na kopnu, možda nikada neće biti usvojena, jer se očekuje da će novi poljski predsednik staviti veto na zakon.

Kratka istorija uglja u Poljskoj

Uprava za energetske informacije, američka državna agencija, procenila je rezerve uglja u zemlji u 2023. godini na 27,8 milijardi tona, što je stavlja na drugo mesto u EU - iza Nemačke - i deseto u svetu.

Tokom protekle četiri decenije, godišnja domaća proizvodnja uglja pala je sa preko 250 miliona tona na oko 85 miliona tona, prema podacima državne agencije za statistiku Poljske (GUS), što je prisililo Poljsku da uvozi ugalj uprkos svojim obilnim rezervama. Pa ipak, danas ugalj i dalje čini otprilike 57% poljske proizvodnje električne energije, više nego u bilo kojoj drugoj zemlji EU.

Pad proizvodnje uglja nije isključivo izazvan klimatskom politikom EU. Poljska industrija uglja postala je sve nekonkurentnija. Kako rudari moraju kopati sve dublje da bi ga izvukli, troškovi rada rastu, a produktivnost se smanjuje.

To je dovelo do toga da su troškovi iskopavanja uglja u Poljskoj među najvišima u svetu, sa preko 900 zlota (243 dolara) po toni proizvedenog uglja. Nasuprot tome, u Sjedinjenim Državama ta brojka iznosi 40 dolara po toni.

Poljski ugalj preživljava samo zahvaljujući velikim javnim subvencijama. Poreski obveznici će 2025. godine potrošiti 9 milijardi zlota na podršku sektoru. To je oko 600 zlota po domaćinstvu, ili 10% ukupnog prihoda, izračunali su ekonomisti.

Budućnost bez uglja?

Uprkos političkom oklevanju i kašnjenjima, najnoviji nacrt ažuriranog Nacionalnog plana za energiju i klimu (NECP) Poljske označava značajnu prekretnicu. Zemlja je, po prvi put, priznala da će ugalj postati gotovo zastareo do 2035. godine. Konačna verzija plana još uvek čeka da bude formalno podnesena Briselu - više od godinu dana nakon isteka roka EU - ali smer je jasan.

Proizvođači termalnog uglja smanjiće proizvodnju zbog niskih cena - Rojters

LONDON - Očekuje se da će globalni proizvođači termalnog uglja smanjiti proizvodnju jer niske cene fosilnih goriva i dalje ostaju usred neizvesnih ekonomskih izgleda, preneo je 18. avgusta **Rojters** ocene vodećih južnoafričkih proizvođača.

Cene termalnog uglja u Južnoj Africi i Australiji pale su pod pritiskom zbog globalnog prelaska sa zagađujućeg goriva na čistije izvore energije, kao i povećane domaće proizvodnje na glavnim uvoznim tržištima Kini i Indiji za 11% odnosno 10% u prvoj polovini 2025. godine.

Niske cene mogle bi dovesti do daljnjeg smanjenja proizvodnje nakon što su glavni proizvođači u Indoneziji i Kolumbiji usporili proizvodnju, dok je proizvodnja u Australiji pogođena nesrećama i lošim vremenskim uslovima, citira svoje izvore Rojters.

Trumpova ponuda za podršku uglju mogla koštati poreske obveznike milijarde – izveštaj

NUJORK - Odluke administracije američkog predsednika Donalda Trampa da se zadrže zastarele termoelektrane na ugalj mogli bi izazvati ogroman porast troškova energije, prema nezavisnoj analizi koju je naručilo nekoliko ekoloških grupa, piše 16. avgusta **yahoo.news**.

U maju je Ministarstvo energetike SAD-a naredilo da termoelektrana na ugalj Kampbel u Mičigenu ostane otvorena, uprkos planovima da se zatvori nakon više od 60 godina rada. Nedelju dana kasnije, Ministarstvo energetike je naredilo isto i naftnoj i gasnoj elektrani Edystone u Pensilvaniji.

Razlog, prema Trampovoj administraciji, bila je neadekvatno snabdevanje energijom.

Od početka važenja naredbe do 30. juna, Kampbel je izvestio da je njen odloženi istek koštao kompaniju 29 miliona dolara.

Ako savezna vlada nastavi zaustavljati penzionisanje starih fosilnih elektrana, to bi moglo koštati potrošače energije između 3 i 6 milijardi dolara godišnje, prema novom izveštaju analitičke firme Grid Strategies.